

ARGUS

Van Vogelvrij naar Kogelvrij

December 2023 | Jaargang 48 | Nummer 2

De Faunabescherming

Colofon

ISSN 0166-5073

Argus is het tijdschrift van De Faunabescherming. Argus wordt twee keer per jaar toegestuurd aan donateurs die ten minste € 16,- per jaar betalen via onderstaande IBAN.

Sympathisanten betalen € 5,- per jaar. Indien u Stichting De Faunabescherming testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Donateursadministratie

Postbus 150, 6870 AD Renkum.
Voor adreswijzigingen en vragen over de jaarlijkse donatie kunt u ons mailen: donateurs.adm@faunabescherming.nl
Betalingsgegevens:
IBAN: NL72 TRIO 0338 5400 91
t.n.v. De Faunabescherming, Renkum.
Bij betaling vanuit het buitenland gelieve ook te vermelden: BIC: TRIONL2U

Secretariaat

M. Veenstra
info@faunabescherming.nl
06-1601 0305
Postbus 150, 6870 AD Renkum

Penningmeester

G.S.L. Palsma van Voorthuizen
penningmeester@faunabescherming.nl

Bestuur

I.J. van den Abeele, Q. Hoogenboom, N.K. Koffeman, H.H. Niesen, G.S.L. Palsma van Voorthuizen, N.H.M. Putman, M. Veenstra, S.H.D. Voss

Redactie

Eric Schoones, Quintijn Hoogenboom, Jeanco Lapiere Armande | argus@faunabescherming.nl
De redactie van de Argus zou graag versterking willen hebben. Wilt u hieraan bijdragen, zie pag. 7

Fotografie

foto's met copyright De Faunabescherming tenzij anders vermeld.

Website faunabescherming.nl

U vindt ons ook op Twitter (@faunabescherming) en op Facebook.

Vormgeving en grafische productie

Elan Media, Gemonde

Doelstelling

Stichting De Faunabescherming is een niet gesubsidieerde, landelijke vrijwilligersorganisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeleid. Stichting De Faunabescherming tracht haar doel te bereiken door het voeren van acties en campagnes tegen de hobbyjacht en voor betere wetgeving en onderzoek. Waar in het wild levende dieren in de knel komen, nemen wij het voor ze op, ook in juridische procedures.

Inhoud

3	Redactioneel	De Jachtpartijen
4	Van het bestuur <i>Harm Niesen</i>	Brief aan Ursula
8	Interview <i>Eric Schoones</i>	De wolf is welkom Interview met Arie Trouwborst, hoogleraar Natuurbeschermingsrecht
15	Column <i>Marjolijn Veenstra</i>	Hoezo bang voor de wolf?
16	Juridisch <i>Niko Koffeman</i>	Stroppers zijn jagers zonder vergunning, jagers zijn stroppers met vergunning
20	Kaartenactie	
21	Reportage <i>Marjolijn Veenstra</i>	Dag van de jager
24	Buitenland <i>Stéphanie Palsma van Voorthuizen</i>	Jachttoerisme
28	Jagers in het vizier <i>Rita Stockmann</i>	De lol van de Nederlandse jagersman- of vrouw
30	De Zwijnsociëteit <i>Redactie</i>	Harry Voss en de nozems van het bos
31	De Buit van Voss <i>Michel de Jonge</i>	
32	Vogelvrij <i>Ellen Putman</i>	De fazant

Voorpagina:
Foto: Harry Voss

* Voetnoten en andere relevante links bij de verschillende artikelen kunt u vinden op faunabescherming.nl/argus2023-2

De Jachtpartijen

De jachtpartijen hebben aanzienlijk resultaat geboekt bij de verkiezingen van 22 november. Niet dat er veel kiezers waren die welbewust kozen voor een partij die de jacht hoog in het vaandel heeft, maar het populisme rond de wolf als volksvijand nummer 1 vormde de grootste gemene deler van partijen als BBB, NSC, VVD en CDA. Hoewel de wind inmiddels lijkt te keren: BBB is duidelijk over z'n hoogtepunt heen en NSC is minder uitgesproken pro jacht dan Caroline van der Plas en de haren. En de grootste twee partijen (Groenlinks-PvdA en PVV) moeten niet veel hebben van de jacht volgens een analyse van de jagers zelf.

Waar BBB het nog presteerde om als eerste politieke partij in de Nederlandse parlementaire geschiedenis een man met een vuurwapen af te beelden op haar verkiezingsposters, waarmee de partij in maart in alle provincies doorbrak en zelfs de voorzitter van de Stichting Jachtopleidingen Nederland (en auteur van het boek Jagersfatsoen) een plek in de Eerste Kamer bezorgde, is de glans er dit najaar alweer vanaf.

Populistisch succes is een vluchtig verschijnsel.

De jagers hadden zich al rijk gerekend. Uitgerekend in dit jaar had de KNJV samen met een aantal verwante organisaties meer dan 160.000 euro ingezameld om een gerechtelijke procedure te voeren over de vraag of hazen en konijnen nu wel of niet vogelvrij moesten zijn. Minister van der Wal vond van niet, de jagers vonden (uiteraard) van wel. Met klaroengeschal togen ze naar de Haagse rechtbank, en ze verkneukelden zich bij de gedachte dat de uitspraak gevierd zou kunnen worden tijdens de eerste landelijke Dag van de

Jager, die samen met de Hoge Veluwe georganiseerd werd. Ze kwamen van een koude kermis thuis. De uitspraak van de rechter ging lijnrecht in tegen wat de jagers verwachtten en alsof de weergoden die uitspraak wilde bekrachtigen werd de Dag van de Jager geen glorieus overwinningfeest maar een koude, druilerige dag met een zeer beperkte opkomst, waar de jagers onder een natte luifel samendromden om hun wonden te likken. Verderop in deze Argus een undercoververslag van deze verregende jagersdag.

Doen jagers meer, zoals hun vaste slogan beweert? Jawel, ze daagden de Faunabescherming voor de Reclame Code Commissie vanwege de succesvolle campagne "Stroppers zijn jagers zonder vergunning, jagers zijn stroppers met vergunning" Geen speld tussen te krijgen: stroppen is een oud-Hollands woord dat al sinds 1287 gebruikt wordt voor het villen van dieren. En jagen staat al sinds mensenheugenis voor het bemachtigen van in het wild levende dieren. En omdat jagers en stroppers zich met beide handelingen bezig houden in een grijs gebied in de randen van de nacht, dachten wij helderheid te scheppen over het vergunde en het onvergunde gedeelte van het Nederlandse faunabegeer. De klacht is overigens afgewezen. Maar de jagers tekenden bij het ter perse gaan van dit nummer beroep aan. Wordt vervolgd...

De redactie van Argus en het bestuur van De Faunabescherming wensen u een vredig en kogelvrij nieuwjaar, in alle opzichten!

NAAR EEN MOREEL EN WETENSCHAPPELIJK VERANTWOORD FAUNABEHEER

Brief aan Ursula

Harm Niesen

Afgelopen september vroeg Ursula von der Leyen om kennis en gegevens over de wolf. Met als doel het debat over een mogelijk verminderde bescherming van de wolf in gang te zetten. Hieronder de brief die ik aan haar en de Europese Commissie schreef.

Geacht College,

Graag willen wij van de gelegenheid gebruik maken u op de hoogte brengen van onze expertise, meningen en standpunten over de vele facetten die het vóórkomen van de wolf in de EU en met name in Nederland met zich meebrengen. De wolf houdt de gemoederen overal en in grote mate bezig. Voor- en tegenstanders zijn bijzonder fel in hun argumentatie en oordelen. En u zult in belangrijke mate moeten oordelen wat het beste beleid is.

Voor wij ingaan op alle implicaties die de komst van de wolf in ons land heeft gehad, willen wij de grootst mogelijke nadruk leggen op twee feiten, die de discussie over de wolf in ernstige mate kunnen vertroebelen. Die u, naar wij hopen en verwachten, bij het vaststellen van een beleid, steeds in gedachten zult houden:

- Het imago van de wolf onder het grote publiek is al eeuwenlang uiterst negatief. Mogelijk wordt er over geen enkel zoogdier zo negatief gedacht, misschien met uitzondering van de rat, als over de wolf. In een ver verleden, toen hondsdelheid overal nog een serieus probleem was, mogelijk terecht. Maar op dit moment speelt dit in de EU absoluut niet. Het zal veel tijd en moeite kosten om dit nu onterecht negatieve imago onder grote delen van de bevolking weg te nemen. Maar wel een belangrijke

opgave, niet in het minst voor de EU.

- Met name op het platteland is op sommige plaatsen de weerstand tegen de wolf groot. Dat wil echter niet automatisch zeggen, dat de argumenten van de tegenstanders als gelijkwaardig en net zo zwaar moeten worden beschouwd als de argumenten van degenen die de wolf als een uitermate belangrijke aanwinst voor ons ecosysteem beschouwen. Zo is het opvallend dat specialisten en deskundigen vrijwel altijd sterk vóór de komst van de wolf zijn. En dat bij de tegenstanders vooral vooroordelen een belangrijke rol spelen en de kennis van de levenswijze van de wolf meestal nihil is. Wij willen graag benadrukken, dat hierdoor de waarde van de argumenten van voor- en tegenstanders niet gelijk is. Een oordeel dat gebaseerd is op kennis en onderzoek dient volgens onze overtuiging bij de vaststelling van het beleid zwaarder te wegen dan een oordeel dat gebaseerd is op onderbuikgevoelens, vooroordeel en vage angst.

De aanwezigheid van wolven in een gebied is naar de overtuiging van De Faunabescherming van uitzonderlijk groot belang. Hij is de top-predator, die tot nog toe in vrijwel ieder landschap, en zeker in natuurgebieden ontbrak. Dat levert direct de vaak gestelde vraag op: maar wie beheert dan die top-predator, komen er straks niet teveel wolven? Het eenduidige antwoord daarop is ontkennend. Dat gevaar bestaat niet, zoals bij

alle top-predatoren zorgen ze daar zelf voor. Er bestaat ook geen gevaar voor een “teveel” aan leeuwen, zeearenden of ijsberen. Onderlinge concurrentie bepaalt hoeveel van deze dieren ergens kunnen leven. Onderzoek in Slovenië¹ heeft dat voor wolven onduidelzinnig aangetoond. Daar zijn inmiddels alle mogelijke territoria van wolven bezet.

De jonge dieren, die na een paar jaar uit de roedel verstoten worden, gaan zwerven. In de hoop een onbezet territorium te vinden. Komen ze daarbij in het territorium van een ander roedel, dan worden ze onherroepelijk gedood. Velen komen om in het verkeer. Uitsluitend deze nog onervaren jonge wolven kunnen, zeker in een dichtbevolkt land als Nederland, door hun onbekendheid met het terrein in bebouwde gebieden terecht komen. Tot grote schrik van veel mensen, maar de angst van de wolf voor deze mensen is minstens net zo groot. Dat ze daarbij een gemakkelijke prooi als schapen grijpen is niet verwonderlijk, er is in zo'n omgeving niet veel anders te vinden. Het doden van schapen is dus hoogstens een zeer tijdelijk probleem in het leven van een wolf. Uiteindelijk kan een wolf in z'n eentje niet overleven. Een roedel in een territorium zal nooit of te nimmer schapen aanvallen en zal zich uitsluitend voeden met levende en dode wilde zoogdieren. Zij gaan de aanwezigheid van mensen bewust uit de weg en dat moet vooral zo blijven. Helaas hebben er zich gevallen voorgedaan van mensen, fotografen, die welbewust jonge, onervaren wolven

geen gevaar voor teveel aan wolven of andere top-predatoren

met voer hebben gelokt. Dat dient te allen tijde te worden voorkomen.

Behalve de bij een groot deel van de bevolking van oudsher diepgewortelde angst voor de wolf, is de onbekendheid en het nog niet gewend zijn aan zijn aanwezigheid van groot belang bij het wel of niet accepteren

van zijn aanwezigheid. De consequenties van de aanwezigheid van wolven heeft gevolgen voor de manier waarop mensen, vooral dierenhouders, zich wel zullen moeten gedragen. Iets vergelijkbaars vond in het westen van Nederland plaats in de jaren '70 en '80. Toen verschenen daar, ondanks de uitroeingspolitiek van de overheden, vossen. Plotseling waren kippen, konijnen en volgens sommigen zelfs schapen niet veilig meer. Waren dierenhouders genoodzaakt betere nachtelijke beveiliging voor hun dieren aan te leggen. Daarvóór was dat in feite ook nodig, maar toen accepteerde men de schade die honden en ratten aanrichtten. Maar de aanwezigheid van de vos was een nieuw fenomeen en daarmee en daardoor volstrekt onaanvaardbaar en dramatisch. Nu, na 40 jaar, hoort niemand meer iets over de

aanwezigheid of de schadelijkheid van vossen. Hun aanwezigheid vormt een risico voor bepaalde groepen dieren, maar daar zijn meerdere effectieve oplossingen voor. De wolf verkeert nu in dezelfde situatie als waarin de vossen zich in het westen van Nederland 40 jaar geleden bevonden. De situatie is volstrekt identiek. Zelfs de benodigde extra beschermingsmaatregelen tegen aanval op kleinvee en schapen zijn volstrekt

De wolf verkeert nu in dezelfde situatie als vossen 40 jaar geleden in het westen van Nederland. (foto Harm Niesen)

¹ Zie kader onderaan dit artikel en links via faunabescherming.nl/argus2023-2

identiek. Het zal bij eenieder bekend zijn, dat dieren heel goed beschermd kunnen worden door deskundig aangelegde elektrische rasters. Als een wolf er in slaagt die hindernis wel te nemen, is het duidelijk dat die elektrische afrastering niet goed is aangelegd! De andere, zeer effectieve bescherming van schapen bestaat uit de alom bekende speciaal gefokte honden. Iedere bezitter van schapen, kippen en ander kleinvee was en is altijd al verplicht dit soort maatregelen te nemen. Met nadruk willen wij er op wijzen, dat er met de komst van de wolf in onze contreien feitelijk helemaal geen nieuwe situatie is ontstaan! Van oudsher richten honden een veel grotere schade aan onder huisdieren. Hoeveel precies is helaas onbekend, maar er zijn schattingen die wijzen op een 100 tot 200 keer zo grote schade aan schapen door honden als door wolven.

Waarom het de wolf door velen zo veel kwalijker wordt genomen als hij ergens schade aanricht, is waarschijnlijk te wijten aan de slechte reputatie van de wolf. Objectief gezien zijn honden veel schadelijker en gevaarlijker: jaarlijks worden in Nederland enkele honderden mensen opgenomen in het ziekenhuis, zo'n 6900 moeten op de spoedeisende hulp behandeld worden en er overlijden gemiddeld 1,2 personen na een aanval door een hond. Dat staat in flagrante tegenstel-

ling tot de wolf: nog nooit heeft een gezonde wolf, waar ook ter wereld, zonder aanleiding een mens aangevallen. En toch heerst onder een groot deel van het publiek de angst dat met het toenemen van de aantallen wolven in ons land die dreiging reëel is. In plaats van voeding te geven aan deze misplaatste angst door te overwegen de strikte bescherming van de wolf in de EU wellicht te verminderen, dient de EU zich in te spannen om deze vooroordelen door voorlichting weg te nemen. Een politiek die slechts aan cliëntelisme doet, die inspeelt op populistische, ongefundeerde onderbuikgevoelens, is minderwaardig en buitengewoon schadelijk. Niet in het minst voor het imago van de EU zelf. Maar vooral zou het een ontkenning zijn van de enorm belangrijke en verrijkende invloed, die de wolf in zijn habitat heeft. Zeker in gebieden waar grotere hoefdieren en wilde zwijnen leven zijn wolven onmisbaar. Zonder deze dieren is de biodiversiteit daar feitelijk armzalig. Jagers kunnen dat op geen enkele manier benaderen, sterker nog, hun activiteiten verslechteren de situatie alleen maar. Omdat jagers volstrekt niet in staat zijn te doen, wat de wolf wel kan: op de juiste manier selecteren, zonder een enorme verstoring van alle in het gebied aanwezige diersoorten te veroorzaken. Iedere vorm van jacht zou in gebieden waar wolven kunnen voorkomen, verboden dienen te

worden. Jagers veroorzaken onnodige en feitelijk verboden verstoring en zijn geheel overbodig als het om het beheer van hoefdieren in deze gebieden gaat. Meerdere natuurreservaten in Nederland hebben daarom de jacht op hoefdieren al gesloten.

De roep van met name populistische politici om de wolvenpopulatie te mogen “beheren” getuigt van ondeskundigheid en is volstrekt irreëel. Niet nodig en contraproductief. Zoals de Sloveense hoogleraar na 25 jaar onderzoek aan de wolf bij herhaling benadrukte: bemoei je er in vredesnaam niet mee: ingrijpen veroorzaakt alleen maar problemen, de wolf lost het zelf allemaal uitstekend op. De roep om “beheer” is ook praktisch onuitvoerbaar. Gelukkig maar, want geen enkele vorm van “beheer” door jagers heeft ooit het door hen in het vooruitzicht gestelde resultaat opgeleverd. Het “beheer” van de wolvenpopulatie, en zelfs het “slechts” schieten van op vrij willekeurige gronden gekwalificeerde “probleemwolven” zal geen enkel positief effect genereren. Na een aanval op schapen dient eerst te worden vastgesteld of het wel door een wolf is gebeurd. Het is volstrekt irreëel te denken dat iemand daarna nog zou kunnen achterhalen, welke

“beheer” is ook praktisch onuitvoerbaar

wolf daar debet aan is. Of gaan we vervolgens zomaar in het wilde weg wolven schieten?

Samenvattend, en in onze ogen heel erg nodig:

De EU dient zich sterk te maken voor de bescherming van de wolf. Er bestaat geen reden om de wolf de strikte bescherming te ontnemen. Het belang van de wolf in ons ecosysteem is onbeschrijfelijk groot, onvervangbaar en uniek.

De EU dient zich bij het vaststellen van haar beleid te laten leiden door wetenschappelijk verantwoorde onderzoeksresultaten. Vooroordelen, onderbuikgevoelens en andere populistische argumenten mogen geen rol spelen bij de vaststelling van het beleid.

De Sloveense wolvenonderzoeker Miha Krofel deed jarenlang onderzoek naar de wolf, en concludeerde dat niet ingrijpen in de populatie, niet “beheren” dus, voor de minste overlast zorgt. De wolven regelen hun eigen populatieomvang. In 2013 gaf hij een hele duidelijke TED Talk, zoek op “Miha Krofel TED Talk”.

Oproep redactie Argus

De redactie van Argus is op zoek naar vrijwilligers met een scherpe pen die mee willen werken aan de periodieke totstandkoming van de Argus. Ben of ken jij zo iemand, schrijf dan een bondige brief aan de Argusredactie, argus@faunabescherming.nl, met jouw ideeën hoe we in het wild levende dieren van vogelvrij tot kogelvrij kunnen begeleiden.

Oproep Juridisch team

Het juridische team van De Faunabescherming heeft altijd ruimte voor versterking. Juist omdat de jachtwetgeving sterk gedecentraliseerd is, voeren we veel juridische procedures door het hele land en de goede voorbereiding daarvan vergt veel inventiviteit en menskracht. We winnen vaak, maar het kan nog beter. Denk je daaraan een bijdrage te kunnen leveren, laat dat ons dan weten via info@faunabescherming.nl.

ARIE TROUWBORST, HOOGLERAAR NATUURBESCHERMINGSRECHT

De wolf is welkom

Eric Schoones

Er is veel te doen over de wolf die na zo'n 150 jaar terug is in Nederland. Met name boeren en politici moeten zich verhouden tot een nieuwe situatie en dat gaat niet zonder slag of stoot. Ondertussen geniet de wolf strikte bescherming. Daarom vroegen we aan mr. dr. Arie Trouwborst, sinds maart van dit jaar hoogleraar Natuurbeschermingsrecht aan de Universiteit van Tilburg, naar hoe het precies is gesteld met de wolf en het recht. Trouwborst richt zich in zijn werk op de rol van het internationale, Europese en nationale recht dat een cruciale rol speelt in het behoud, duurzaam gebruik en herstel van ecosystemen en populaties wilde dieren en planten en wel zo dat niet alleen de biodiversiteit profiteert, maar ook doelen op het gebied van klimaat en waterhuishouding dichterbij komen.

Moet je de natuurbescherming in principe niet internationaal bekijken?

Vaak wel, omdat veel soorten landsgrenzen oversteken: de wolf is een goed voorbeeld. In het verlengde daarvan wint het fenomeen rond de rechten van natuur, ook wel rechten voor de aarde, vergelijkbaar met de rechten van de mens, in het algemeen aan kracht, vooralsnog vooral in andere continenten maar sinds kort ook in Europa. Het heeft een grote symbolische waarde, omdat het bredere publiek en de politiek op die manier anders naar biodiversiteit en andere levensvormen kunnen gaan kijken. En dat is meteen een van de grote problemen in de natuurbescherming: jan en alleman komt op voor zijn eigen belangen, maar de natuur hoor je niet, die spreekt geen Engels of Nederlands.

Inhoudelijk hebben we mijns inziens een grotendeels toereikend natuurbeschermingsrecht, maar het probleem is dat het vaak niet goed of onvoldoende wordt toegepast. Controle op de toepassing van het recht hangt nu voor een groot deel af van NGO's met een beperkte capaciteit. Het zou dus winst zijn als een officieel overheids-

orgaan op een systematischer manier voor de natuur zou opkomen.

Wat zegt het natuurbeschermingsrecht over de terugkeer van de wolf in Nederland?

Vanuit de doelstelling van dat recht heeft de wolf het volste recht om terug te keren, of, zuiverder geformuleerd: hebben wij als samenleving de verplichting om de wolf welkom te heten. De wolf heeft in het Verdrag van Bern op internationaal niveau de status van een beschermde soort gekregen, op EU-niveau met de Habitatrichtlijn, en in Nederland hebben we de Wet natuurbescherming. In juridisch opzicht is de wolf dus van harte welkom.

De Habitatrichtlijn lijkt cruciaal.

Ja, Europese wetgeving is bindend voor alle lidstaten en stelt bepaalde minimum eisen. De verplichtingen met betrekking tot de wolf gaan over twee sporen. Ten eerste de gebiedenbescherming. Lidstaten moeten voor de wolf de meest geschikte gebieden aanwijzen als beschermde Natura 2000 gebieden. Ten tweede de soorten-

Arie Trouwborst

Foto: Esther Morren

bescherming. Daartoe moeten enkele verbodsbepalingen in het nationaal recht verankerd en gehandhaafd worden: het is verboden om beschermde dieren, zoals de wolf, te doden, te vangen, te verstoren of hun rust en verblijfplaatsen te vernielen. Er zijn onder strikte voorwaarden uitzonderingen denkbaar en daar gaat de discussie in de media ook vaak over: wanneer mag je nu wel of niet op wolven schieten. Naast deze passieve soortenbescherming is er ook nog de actieve soortenbescherming die geldt onder de Habitatrichtlijn. De actieve soortenbescherming zegt dat je in algemene zin datgene moet doen wat er voor zorgt dat de soort in een 'gunstige staat van instandhouding' komt of blijft, zoals dat wordt genoemd. Bij de wolf kun je denken aan het nemen van verkeersmaatregelen op wegen met een verhoogd risico op aanrijding met wolven en het zorgen voor voldoende prooidieren in de gebieden waar de wolf zich heeft gevestigd.

Met die prooidierenkwestie kom je al snel bij de jacht.

Inderdaad, er zijn rechtszaken over geweest, en daar heeft de rechter gezegd dat het jagen op herten en zwijnen in het leefgebied van de wolf

in beginsel tot een verboden verstoring van de wolf zou kunnen leiden, bijvoorbeeld direct door nachtelijke aanwezigheid van mensen in het leefgebied of indirect door de invloed op het prooiaanbod. Maar in de laatste rechterlijke uitspraak heeft de rechter op grond van de feiten waarover hij beschikking had, niet kunnen concluderen dat inderdaad door jacht op hoefdieren op de Veluwe sprake was van een verboden verstoring van de wolf. Dat is op het moment de stand van zaken onder het Nederlands recht.

De gemeente Nunspeet deed een verzoek om de wolf gedurende zes maanden te mogen bejagen. Dat is nu onder de huidige wet verboden, is dat niet een vorm van uitlokking die strafbaar zou kunnen zijn?

Het is wel een bijzonder verzoek van die gemeente aan Gedeputeerde Staten om een uitzondering te maken op de strikte bescherming, maar op grond van de brief van de gemeente kan ik dit niet zo goed beoordelen, want de brief gaat niet in op de voorwaarden voor zo'n uitzondering. Men zal moeten aanknopen bij een belang dat in de wet genoemd is, zoals het voorkomen van schade aan vee, of de publieke veiligheid. Vervolgens zal men moeten aantonen dat er niet een andere manier is om die schade aan vee of veiligheid van het publiek te waarborgen, waarbij je dus niet de wolf hoeft af te schieten. Die argumentatie moet heel stevig onderbouwd worden op basis van wetenschappelijke en technische informatie. De bewijslast ligt bij het overheidsorgaan dat zo'n uitzondering wil en de lat ligt daarbij hoog. En bovendien mag door zo'n uitzondering de gunstige staat van instandhouding van de wolvenpopulatie niet in gevaar komen en ook dat is een zeer zware eis.

Hoe bepaal je die gunstige staat van instandhouding?

Daar is nog steeds veel discussie en onduidelijkheid over. Volgens de laatste uitspraak van het

Europese Hof van Justitie, dat het laatste woord heeft met betrekking tot Europees recht, moet je de staat van instandhouding zowel op lokaal als op een hoger niveau bekijken. In Nederland hebben we te maken met een wolvenpopulatie die vooral in Duitsland zit, maar ook in West-Polen, Denemarken en België. Op de vraag hoe je daarnaar moet kijken, mogelijk zelfs Europees, komt er wel met een half jaar of jaar meer duidelijkheid nu een nationale rechter in Oostenrijk expliciet aan het Europese hof heeft gevraagd hoe het zit met dat niveau. Mogen of moeten we over de grens kijken?

Hoe groter het beoordelingsgebied, hoe gemakkelijker je een ontheffing kunt verlenen om de wolf te bejagen. Ook al zijn de criteria daarvoor niet zo helder, het is wel duidelijk dat sec kijkend naar de Nederlandse populatie, in ieder geval nu die gunstige staat van instandhouding voor de wolf niet is bereikt, en zeer waarschijnlijk ook in de toekomst niet zal worden behaald, want daarvoor heb je honderden zo niet duizenden wolven nodig. Dat maakt het verlenen van een ontheffing erg lastig. Het lijkt erop dat er eerst solide afspra-

ken met de betrokken buurlanden moeten liggen om überhaupt de grensoverschrijdende populatie als meetlat te mogen gebruiken. En ook al zijn er voornemens, momenteel zijn er nog nergens in Europa dit soort grensoverschrijdende afspraken gemaakt die voldoen aan de eisen die de Europese commissie daar aan stelt. Op dit moment lijkt het nationale niveau dus de aangewezen standaard, en daarmee zijn ontheffingen voor wolvenjacht in Nederland heel onwaarschijnlijk.

Dan is er nog zoiets als 'draagvlakjacht'.

Ja, een aantal jaren geleden speelde in Finland het idee om legale jacht toe te staan, vanuit het idee dat als we dat niet doen, het draagvlak onder de lokale bevolking om samen te leven met wolven keldert, wat weer leidt tot een toename van illegaal afschot. Dan zou een beperkte legale jacht de gunstige staat van instandhouding uiteindelijk ten goede komen. Volgens het Europese Hof, dat zich over de kwestie boog, was het niet uitgesloten dat dit zou kunnen werken onder de Habitatrichtlijn. Daarvoor moet echter wel op basis van stevige gegevens hard gemaakt kunnen

Foto: Arjen Heeres

worden dat die draagvlakjacht daadwerkelijk een netto positief effect voor de wolvenpopulatie gaat hebben. En aan die hoge bewijslast leek de Finse overheid niet te kunnen voldoen. Zoiets bewijzen is ook verdraaid lastig. Bovendien zijn er wetenschappelijke studies die aangeven dat wanneer wolven worden geschoten, daarmee de schade aan vee veelal niet omlaag gaat, en zelfs kan stijgen. Jacht op wolven lijkt pas tot een merkbare afname van schade te leiden wanneer de soort in een bepaald gebied helemaal of vrijwel volledig wordt uitgeroeid. Met afschot van 20-50% kan de schade aan vee juist toenemen, omdat afschot grote invloed kan hebben op de sociale dynamiek van wolvenroedels. Normaal gesproken zijn dat stabiele eenheden met een alfa koppel dat de leiding heeft, een paar adolescenten en de jonge wolven van het laatste jaar. Als de alfa's worden geschoten weet de rest niet goed meer wat te doen, herten zijn moeilijk te vangen en dan zijn schapen voor de jonge verwarde wolven een verleidelijke prooi.

Aan de andere kant, de sociale wetenschappen leggen een bepaalde dynamiek bloot die vaak optreedt op het Europese platteland. Het gaat hierbij om controle, de vraag wie bepaalt wat er gebeurt. Er is al van alles mis, voorzieningen verslechteren, de landbouw moet aan allerlei ingewikkelde regels voldoen, en dan komt er nog een strikt beschermde wolf waar je ook weer van moet afblijven vanwege regels van hogerhand. Ik was vorige week nog bij een bijeenkomst van het Large Carnivore Initiative for Europe in Noord-Macedonië en ook daar hoorde ik de experts weer zeggen dat het helaas zo werkt: door strikte bescherming kan het illegale afschot sterk toenemen.

In Italië heeft in april van dit jaar een beer een jogger gedood. De autoriteiten wilden snel reageren, door die beer te doden, maar een aantal NGO's wist dat bij de rechter te voorkomen, met als gevolg een enorme publieke verontwaardiging in de pers en op sociale media. In de nasleep daarvan zijn nu al meerdere beren gestroopt en volgens beheerders en ambtenaren is er een

In juridisch opzicht is de wolf van harte welkom.

direct verband. Zo werkt het nu eenmaal. Hoe moet je daar juridisch mee omgaan? De wettelijke verplichting is simpelweg om de verboden te handhaven: van beren en wolven blijf je af, maar de werkelijkheid is anders, omdat dit soort

overtredingen in de praktijk heel moeilijk te detecteren en te voorkomen zijn. Ik heb het antwoord ook niet.

Maar wolven doden geen mensen.

Inderdaad. Denk aan de vrees die je wel hoort in nieuwe wolvengebieden, van 'kunnen mijn kinderen nog wel buiten spelen', terwijl rationeel gezien op de fiets naar je werk rijden vele malen gevaarlijker is. Maar het zit nu eenmaal zo bij mensen tussen de oren. Moet je dat accepteren en er begrip voor hebben, of vooral blijven uitleggen dat het een irrationele angst is? Wat is wijsheid? Wellicht een beetje van beide?

En dan het geval van die boer die met een hooivork een wolf, die zijn schapen had doodgebeten, in het nauw dreef en die door de wolf werd gebeten. De Faunabescherming deed aangifte tegen de boer, de burgemeester gebruikte grote woorden en Caroline van der Plas stelde kamervragen.

Kijkend vanuit het natuurbeschermingsrecht moet je in principe altijd aan de criteria voor een ontheffing voldoen. De burgemeester mag, op grond van de gemeentewet, wel in uitzonderlijke gevallen afwijken van het natuurbeschermingsrecht, als er sprake is van een calamiteit, met een grote en onmiddellijke dreiging voor de publieke veiligheid. De vraag is dan, was hier sprake van? Ik weet niet of dit een juridisch staartje krijgt. Dit raakt wel aan de basis van het natuurbeschermingsrecht. Dat is er niet om met alle winden mee te waaien, maar om ergens een streep te trekken en te zeggen: de natuur heeft waarde, en de regels ter bescherming van de natuur gelden gewoon. Allerlei maatschappelijke actoren willen om allerlei redenen steeds een grens over, maar daarvoor hebben we nu juist het recht; als je toegeeft haal je de maatschappelijke doelen van de wetgeving niet. Bij elke afwijking moet je dus in principe netjes aan de voorwaarden voldoen.

Er wordt ook wel gespeculeerd op wijziging van de Habitatrichtlijn of van het Verdrag van Bern om wolvenjacht mogelijk te maken.

Ik heb geen glazen bol en het is moeilijk te zeggen of de beschermingsstatus van de wolf echt gaat worden afgezwakt. In theorie is het mogelijk. Zwitserland heeft in de laatste decennia een paar keer voorgesteld om de status van de wolf onder het Verdrag van Bern van strikt beschermd naar gewoon beschermd te wijzigen maar dat is nooit gelukt omdat de EU er tegen was. Wanneer de EU er nu als blok ineens voor zou zijn, zou het een veel realistischer scenario worden, maar dan moet vervolgens ook de Habitatrichtlijn worden aangepast en dat is best een lastig traject. Stel dat de Europese Commissie voor is, dan moeten ook alle lidstaten in de raad unaniem instemmen. Eén dwarsligger is dus genoeg om de boel te blokkeren, maar je weet nooit of er een politiek compromis bereikt wordt waardoor het opeens wel kan. Zelf denk ik niet dat het zover zal komen; ik vermoed eerder dat de Commissie nog wat meer zal inzetten op het ruimer interpreteren van de ontheffingsmogelijkheden, zoals die er nu zijn. Het blijft moeilijk te voorspellen, we zullen het zien. Als het toch tot een aanpassing van de status van de wolf komt, zullen daar sowieso meerdere jaren over heen gaan.

In sommige landen heeft de wolf nu al een minder strikt beschermde status, zou dat voor Nederland ook mogelijk zijn?

Dat lijkt me niet erg waarschijnlijk omdat het daarbij in beginsel gaat om landen waar de wolf het heel goed doet, waar weinig zorgen zijn over de instandhouding van de populatie. Een voorbeeld is Slowakije. Toen dat land lid werd van de EU had het zo'n gezonde wolvenpopulatie, dat de afspraak is gemaakt dat zolang de gunstige staat van instandhouding werd gewaarborgd er een zekere mate van wolvenjacht kan plaatsvinden. Nu hebben we toch een beetje een lappendeken; in de meeste Europese landen heeft de wolf een

strikt beschermde status, in een aantal of delen daarvan niet.

Om de wolf aan te merken als een kwalificerende soort in beschermde Natura 2000 gebieden, hanteert Nederland een merkwaardig beleid.

Dit gaat over de gebiedenbescherming. De wolf is een soort waarvoor Nederland de meest geschikte gebieden moet aanwijzen als Natura 2000 gebied. Hierbij zijn het de dieren zelf die door hun vestiging laten zien wat het 'meest geschikt' is. In de praktijk zal dat vooral neerkomen op het toevoegen van de wolf als doelsoort in reeds bestaande Natura 2000 gebieden, zoals de Veluwe. Nu hanteert Nederland hierbij voor nieuwkomers

en terugkomers inderdaad al geruime tijd een curieus criterium waarbij een soort pas wordt beschouwd als 'voorkomend' in het gebied als hij er maar liefst 10 jaar voorkomt, geteld vanaf de

eerste voortplanting. Dit is in feite een ontmoedigingsbeleid waarbij terugkomers zoals de wolf (of geherintroduceerde soorten zoals de otter) zich eerst enorm moeten bewijzen voordat ze op gebiedenbescherming kunnen rekenen. Dit staat haaks op de systematiek en de doelen van de Habitatrichtlijn, die juist gericht zijn op het herstellen van de Europese natuur. Als een soort net in die kwetsbare fase van recente terugkeer zit kan hij juist extra bescherming gebruiken en niet andersom.

In Duitsland zijn gebieden veel sneller aangemerkt als Natura 2000 voor de wolf, vrij kort nadat wolven zich daar vestigden, zelfs als het maar één enkele wolf betrof, en niet eens een roedel. Er wordt soepel gereageerd op wat er in de natuur gebeurt, en dat lijkt mij de juiste manier om de Habitatrichtlijn toe te passen. Vanuit juridisch oogpunt had de aanwijzing van op zijn minst de Veluwe als Natura 2000 gebied voor de wolf mijns inziens al een feit moeten zijn.

Waarom gebeurt dat dan in Nederland niet?

Ja, ik weet niet wat de beweegredenen achter een politiek besluit zijn om zo lang te wachten en het

Het natuurbeschermingsrecht
is er niet om met alle winden
mee te waaien

Foto: Arjen Heeres

is voorspelbaar dat een NGO het voorlegt aan de rechter. Dan zou de mooiste route zijn dat die rechter het doorspeelt naar het Europees Hof van Justitie, net zoals die Oostenrijkse rechter heeft gedaan. Dat zou in veel meer gevallen moeten gebeuren. Ik heb ooit al samen met mijn voorganger Kees Bastmeijer een artikel over het Nederlandse 10-jaren-criterium gepubliceerd, en we waren het er snel over eens dat dit criterium op gespannen voet lijkt te staan met het Europese recht.

Wat is uw oordeel over het schadeloos stellen van schapenhouders die in gebreke blijven om hun dieren afdoende te beschermen. Is dat een vorm van ongeoorloofde staatssteun?

Over dat laatste durf ik niet veel te zeggen, het is niet mijn expertise. Maar je hebt ook de nationale wetgeving waaronder veehouders een verplichting hebben om hun dieren zonodig tegen roofdieren te beschermen. Echter, we zitten nu in de situatie dat de terugkeer van de wolf de schapenhouders voor allerlei logistieke en financiële uitdagingen plaatst. Enige solidariteit vanuit de maatschappij mag je dan verwachten, en die

is er ook met subsidies voor wolfwerende hekken en met compensatie waar het toch misgaat.

Dan is er nog de zogenaamde hybridewolf, een kruising tussen wolf en hond.

Er wordt op sociale media nogal snel geroepen dat veel wolven hybride zijn, maar als je het aan de experts in genetische labs vraagt, dan blijkt het anders te zijn. De bescherming van deze dieren is ook een juridische vraag en ik ben zelf destijds bij het Verdrag van Bern betrokken geweest bij het opstellen van een formele aanbeveling aan overheden hierover. Volgens die aanbeveling is het uitgangspunt dat hybriden uit de populatie verwijderd worden, want voor het voortbestaan van de wolvenpopulatie zijn hybriden slecht nieuws. Maar het mag geen maas in de natuurbeschermingswetgeving worden. Als hybriden niet onder het verbod op het doden van wolven zouden vallen kan gemakkelijk worden gezegd: 'ik dacht dat het een hybride was'. Dan is het aan het Openbaar Ministerie om te bewijzen dat het gaat om een genetisch honderd procent pure wolf. Dat is bijzonder tijd- en geldverslindend en dat zou de effectiviteit van het strafrecht voor

de wolf niet ten goede komen. Dus is er vanuit Europa de aanbeveling gedaan dat de hybriden onder de juridische bescherming van de wolf begrepen worden – dat is op dit moment overigens niet duidelijk in de Nederlandse wet – en dat de overheid zichzelf dan een ontheffing geeft wanneer een wolf-hond hybride is ontdekt en uit de populatie verwijderd moet worden. Zo'n ontheffing is makkelijk te verlenen, want het is juist in het belang van de wolvenpopulatie dat hybriden eruit gehaald worden.

Als we een conclusie moeten trekken?

Ik redeneer overwegend in technisch juridische termen, dat is mijn vak, maar het is belangrijk om niet te vergeten waarom de regels er zijn, omdat er vaak kritiek op is van mensen die er last van hebben. Ik vraag mij weleens af of er vanuit de overheid genoeg aandacht is voor het waarom van de wetgeving, en uitleg aan het publiek. We leven in een werkelijk ongekende biodiversiteitscrisis, en ook in moreel opzicht zouden we toch wat verder moeten kijken dan het belang van mensen op de korte termijn: naar de belangen – en wellicht de rechten – van de natuur waarmee we ons gesprek begonnen. Dat betekent ook dat je af en toe een offer moet brengen en dat kan lastig zijn, net zoals het met de menselijke burensoms lastig is om samen te leven. We houden onze natuurlijke egoïstische neigingen niet altijd op vrijwillige basis in toom; daarom hebben we het recht, inclusief de mensenrechten, om bepaalde grenzen aan te geven en ervoor te zorgen dat ze in de praktijk worden gerespecteerd. Net zo moeten we er in ons antropocentrisme, egocentrisme op soortniveau, door het natuurbeschermingsrecht soms aan herinnerd worden dat we niet alleen zijn, dat er ook nog allemaal

Foto: Arjen Heeres

andere wezens op aarde zijn, met hun eigen belangen en waarden.

Ecologisch heeft de wolf natuurlijk een belangrijke rol.

Ook dat. Op allerlei manieren is de wolf voor mensen van waarde, maar ook al zouden ze alleen maar schadelijk en vervelend zijn voor ons, dan nog hebben ze bestaansrecht en dat heeft consequenties. Dat brede verhaal, het evenwicht raakt in verhitte debatten snel zoek.

Zo kun je ook niet met bijvoorbeeld verkeersregels omgaan.

Nee, dan wordt het een zootje. Er zit ook een gedachte van solidariteit achter, en niet alleen met de wolf zelf – die hebben we hier in het verleden met man en macht uitgeroeid, en daarom hebben we iets goed te maken. Maar ook solidariteit met de derde wereld. Europa heeft zo'n beetje de meest uitgeholde ecosystemen ter wereld. Hier kwamen bijvoorbeeld ook olifanten, neushoorns en leeuwen voor, maar dat weet niemand meer, want in een ver verleden hebben onze voorouders deze soorten al naar de eeuwige jachtvelden geholpen. Als je nu verwacht van mensen in Afrika dat ze tot in lengte van jaren samen blijven leven met zulke wilde dieren, dan kun je toch in ons schatrijke Nederland niet al te moeilijk doen over de wolf, die veel minder lastig, schadelijk of gevaarlijk is dan leeuwen of olifanten.

Wij zijn uiteindelijk zelf de probleemsoort.

Af en toe in de spiegel kijken kan geen kwaad, inderdaad. Ik vind het vooral belangrijk om regelmatig even uit te zoomen en te kijken waar we het nu precies over hebben. Naar het grote plaatje.

Hoezo bang voor de wolf?

Marjolijn Veenstra

Beller: “Mevrouw, wat zou u doen als de wolf in uw tuin stond?”

Ik: “Niet veel, want de wolf is een schuw dier en mensen hoeven niet bang te zijn voor de wolf.”

De beller probeert het nog eens.

Beller: “Maar u bent toch zeker ook wel tegen de wolf?”

Ik: “Ik ben vooral voor een gezond ecosysteem en daar hoort de wolf gewoon bij.”

“U houdt toch ook van dieren?”

Het is even stil aan de overkant... maar ik hoor een kleine zucht... de laatste poging komt er nu aan.

Beller: “U gaat echt veel te ver, we moeten onze schapen beschermen tegen dit beest! Dat vindt u toch ook? U houdt toch ook van dieren?”

Kijk, nu komen we tot het punt.

Ik: “Van dieren houden betekent ook dat we ze niet zouden moeten opeten. En ze vooral beschermen met goed werkende wolfwerende hekken. Het is de mens die vooral de beest uithangt.”

Tuut... tuut... tuut...

En weg is de beller. De volgende hangt alweer aan de lijn.

Het is de dag nadat de wolf in Wapse is doodgeschoten. Een wolf die door een ‘goed’ wolfwerend hek kwam en uiteindelijk werd doodgeschoten.

Het riep veel emoties op... waarin de hetze tegen de wolf ook oplaaide en het pijnlijk duidelijk werd dat het Roodkapjesyndroom in Nederland nog zeer levendig is.

Soms is het toch de mens die de wolf in schaapskleden is.

STROPERS ZIJN JAGERS JAGERS ZIJN STROPERS

Niko Koffeman

Recent dienden meer dan 70 jagers, daartoe aangemoedigd door hun belangenorganisaties, klachten in bij de Reclame Code Commissie tegen een radiocampagne van De Faunabescherming waarin werd gesteld dat “stropers jagers zonder vergunning en jagers stropers met vergunning” zijn. Daarnaast dienden jagers klachten bij justitie in tegen de campagne wegens ‘smaad en belediging’.

De Faunabescherming was zich echter van geen kwaad bewust: dat stropers jagers zonder vergunning zijn mag beschouwd worden als een vaststaand feit en dat jagers stropers met vergunning zijn, staat ook vast aangezien stropen al sinds het jaar 1287 de betekenis heeft van ‘villen’, wat jagers in alle gevallen doen met hun geschoten dieren, waarbij we nog aangegeven hebben dat ze dat met vergunning doen, althans in de meeste gevallen.

De Reclame Code Commissie heeft bij uitspraak van 7 november laten weten dat De Faunabescherming in deze kwestie niets te verwijten valt en dat we terecht een beroep doen op de vrijheid van meningsuiting in het maatschappelijk debat. De volledige uitspraak is te vinden op onze website, faunabescherming.nl/.¹

Hoewel procedures als deze op een vervelende manier afleiden van het belangrijke werk dat we te doen hebben, is ons juridische team daarnaast zeer succesvol in het afdwingen van werkelijke bescherming voor in het wild levende dieren naast de wettelijke bescherming waarop dieren recht (zouden moeten) hebben.

Op 16 oktober trok de provincie Drenthe de ontheffing om roeken te doden in, nadat wij een klacht daartegen hadden ingediend. Op 7 september sprak de Raad van State uit dat de jacht op knobbelzwanen in Zuid-Holland definitief verboden werd, nadat wij lange tijd voor zo’n verbod hadden gestreden, en op 1 september oordeelde de voorzieningenrechter Midden-Nederland op verzoek van de Faunabescherming opnieuw dat een zogenaamde ‘probleemwolf’ in het Nationale Park de Hoge Veluwe niet mocht worden bewerkt met een paintballgeweer, met als voornaamste reden dat op geen enkele manier wetenschappelijk vaststond welk effect die werkwijze zou kunnen hebben. In de bodemprocedure verleende de rechtbank echter uitstel van de beslissing: het Park kreeg enkele weken om met aanvullend wetenschappelijk bewijs te komen. Uitkomst op dit moment nog niet bekend.

Wolf

Overigens besloot het Openbaar Ministerie tot een voorwaardelijk sepot van onze aangifte tegen de directie van de Hoge Veluwe omdat onder haar verantwoordelijkheid een wolf in het park tam was geworden. De parkdirectie krijgt een jaar de tijd om ervoor te zorgen dat de wolven alle mogelijkheden krijgen natuurlijk gedrag aan de dag te leggen.

¹ Voor alle verwijzingen, kijk op faunabescherming.nl/argus2023-2

ZONDER VERGUNNING, MET VERGUNNING

Echter, er loopt nog steeds een procedure tegen de provincie Gelderland om de verstorende jacht in het leefgebied van de wolf te stoppen, nu op de Veluwe het overgrote deel van de primaire prooidieren van de wolf wordt afgeschoten, waarmee het biotoop van de wolf verstoord wordt. We hebben de rechter gevraagd het leefgebied van de wolf aan te wijzen als Natura 2000 gebied 'voor een kwalificerende soort', een maatregel die de minister pas wil treffen nadat de wolf 10 jaar in het gebied aanwezig is, terwijl dat in Wallonië al na een half jaar gebeurt is op grond van de EU beschermingsregels. Zie ook het interview met prof. Arie Trouwborst in deze Argus.

Kroondomein

Minder goed nieuws was de uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven die in een onbegrijpelijke uitspraak de miljoenen-subsidie voor de koning voor het kroondomein in stand liet, terwijl we eerder van hetzelfde rechtscollege in het gelijk gesteld werden voor wat betreft onze ontvankelijkheid en ons procesbelang. Tegen de uitspraak staat helaas geen mogelijkheid tot beroep open, zodat een ernstig gevoel van gefundeerde verongelijkheid blijft bestaan, zowel bij ons als bij diverse rechtsgeleerden en de onderzoeksjournalisten van het TV programma Zembla. We zullen alles blijven doen

Steenmarters, rechtszaken in meerdere provincies (foto Shutterstock)

wat in ons vermogen ligt om de sluiting van het kroondomein en de hofjacht ter discussie te blijven stellen.

Lopen er nog meer procedures?

Jazeker, wij zijn in het geweer gekomen tegen het afschot van de steenmarter in Friesland en voor de bescherming van Het Groene Strand van Ameland, met name voor de bescherming van daar broedende strandvogels. Tegen het reeënafschot in Groningen, tegen het afschot van ganzen en steenmarters in Overijssel, tegen het afschot van knobbelzwanen, vossen, kraaien en kauwen in Utrecht.

Voor Noord-Holland werd de jacht op algemene soorten, de provinciale vrijstellingen, definitief door de Raad van State verboden. En verder de ganzenjacht in het Naardermeer.

In Zuid-Holland is dus jacht op knobbelzwanen definitief verboden, en lopen zaken over ganzen en over de zilverbreeuw en de kleine mantelmeeuw op de Maasvlakte. In Noord Brabant, tenslotte, zaken over ganzen en in Limburg over de jacht op hazen en bevers.

Bever, rechtszaken in Limburg (foto Shutterstock)

Knobbelzwanen, beschermd in tenminste Noord-Holland en Zuid-Holland (foto Shutterstock)

BBB

Doordat het jachtbeleid is gedelegeerd aan de Provincies, waar de BBB in veel gevallen prominent onderdeel uitmaakt van de provinciebesturen, hebben in het wild levende dieren het zwaarder dan ooit. Bovendien hebben de Fauna-

Strandplevier, beschermd o.a. op het groene strand van Ameland

tegenover een overmacht aan gewapende tegenstanders en onwillige provinciebesturen. Daarom zoeken we in alle provincies juridisch geschoolde vrijwilligers die ons juridische team kunnen versterken.

En we vragen u om een extra te bijdrage te leveren aan de kosten van onze juridische procedures wanneer dat in uw vermogen ligt. Giften zijn fiscaal aftrekbaar omdat we een Algemeen Nut Beogende Instelling zijn (ANBI) wat betekent dat giften aan De Faunabescherming kunnen worden afgetrokken van de belasting en legaten en erfstelling ten gunste van de Faunabescherming belastingvrij zijn.

Wilt u tips of advies in dat kader, mail ons dan via donateurs.adm@faunabescherming.nl of ga naar faunabescherming.nl/donateur-worden

beheereenheden (jagersclubs) in vijf provincies de handen ineen geslagen in het vogelvrij verklaren van de ganzen.

We doen alles wat in ons vermogen ligt om in het wild levende dieren in alle provincies letterlijk tot hun recht te laten komen, maar we staan

Dieren hebben het zwaar, we kunnen er samen aan werken het recht alsnog te laten zegevieren, ook voor de in het wild levende dieren!

Zilvermeeuwen en Kleine mantelmeeuwen op de Maasvlakte (foto Harm Niesen)

(foto Harm Niesen)

Kaartenactie

Vrij bejaagbare dieren

Steun de Faunabescherming!

Met uw steun zetten we ons met hart en ziel in voor de bescherming van wilde dieren in ons land

Kunstenares Wandalin van den Abeele heeft speciaal voor ons deze schitterende illustraties gemaakt van de vijf helaas nog steeds vrij bejaagbare soorten: haas, konijn, wilde eend, fazant en houtduif.

Bestel nu uw set(s) van 10 gevouwen wenskaarten, met enveloppen, van 13x13 cm.

Een set kost 15 euro en bevat 2 kaarten van elke tekening.

Daarnaast kunt u ook faunabescherming-postzegels bestellen.

Een vel van 10 stuks kost 13 euro.

Verzendkosten 5 euro.

Bestellen via faunabescherming.nl/doneer.

De opbrengst komt geheel ten goede aan de acties van De Faunabescherming

Meer informatie vindt u op faunabescherming.nl/kaartenactie

Dag van de Jager: troosteloze bedoening

Marjolijn Veenstra

Foto's: © Faunabescherming

Jagers hadden duidelijk hun dag niet op 14 oktober. Een zielige vertoning.

Voor het eerst organiseerden verschillende jagersclubs op 14 oktober de Dag van de Jager. Tevoren werd via reclamevliegtuigjes aandacht gevraagd voor deze Nimroddag en ook de Hoge Veluwe deed alles als host van het event om mensen warm te maken voor deze kille hobby. Anders dan de directie van De Hoge Veluwe zich van dit jachtpromotie-evenement had voorgesteld werd de ware aard van het park genadeloos

Europa en sterk vergrijzend. Daarom probeert de PR-machine van de jagers elk jaar te suggereren dat er steeds meer jongeren en vrouwen zouden gaan jagen, maar op hun evenementen wordt het tegendeel pijnlijk duidelijk.

De mannen die ganzen, eenden, konijnen, fazanten, vossen, hazen en reeën naar het leven staan lijken vooral hun mannelijkheid te willen bewijzen bij het bemachtigen van in het wild levende dieren met geen andere legitimatie dan hun 'Waidmanns-heil' en hun lekkere trek.

blootgelegd. De regen noopte de jagers om onder een luifel bij elkaar te kruipen om voor de toorn van de weergoden te schuilen. Een handjevol bezoekers, duidelijk meer mannen dan vrouwen.

Ons land telt 28.000 jagers, minder per hoofd van de bevolking dan alle andere landen in

de eeuwige jachtvelden geschoten wordt is zelden levensmoe, anders dan de jagers zelf beweren.

Met Dag van de Jager zeggen ze eigenlijk: Dag mooi wild dier! En ze steken uit 'respect' nog maar eens een dennentakje in de bek van het geschoten dier. Die laatste Bete.

Elke bioloog en elke natuurliefhebber weet dat de natuur prima in staat is om zelf een evenwicht te bereiken: daar is geen jager voor nodig. De enige reden dat er gejaagd wordt is voor het plezier en ter versterking van het ego van de jager, ten koste van de levens van alle prooidieren die net als de mens gevoelens van angst, pijn, verdriet en gemis kennen als de jagers zelf. Een dier dat naar

1. Wat doe je dan op de Dag van de Jager?

De jagers praten dan graag over het jagen en doden van wilde dieren, onder het 'genot' van een workshopje dieren stropen. Stropen is al sinds het jaar 1287 in gebruik om het villen van dieren te duiden. Daarom zeggen wij: stropen is jagen zonder vergunning, jagen is stropen met vergunning.

2. Levende dieren ook welkom bij jagers?

Al zou je denken dat jagers liever alleen pronken met hun gejaagde buit, op de Dag van de Jager komen ook levende dieren mee. Helaas ter vermaak en tentoonstelling, zoals deze prachtige roofvogel, van nature een jager, maar nu horig gemaakt aan de jagende mens.

3. Dag mooi dier!

Op de Hoge Veluwe veinzen ze dat ze het lot van de moeflon hoog in het vaandel hebben. Maar op de Dag van de Jager werd pijnlijk zichtbaar dat ze de dieren daar na afschot graag opzetten, of zelfs tot vloerkleedje verwerken, als struikelblok in het huis van de jager.

4. Waar gaat het deze jagers nou eigenlijk om?

Het gaat om het bemachtigen van ganzen, eenden, konijnen, fazanten, vossen, hazen, reeën en ook de moeflons, zoals op deze foto, die als 'trotse' buit werden tentoongesteld. Om wat cijfers te noemen: jagers schieten meer dan 300.000 ganzen, 100.000 eenden, 20.000 reeën en 12.000 vossen neer... en dat elk jaar! Meestal om op te eten, maar soms om op te zetten of om op een plankje te eindigen.

Jachttoerisme

Stéphanie Palsma van Voorthuizen

‘Safari Droom Werkelijkheid? Dit is de reclameslogan voor een jachtpartij op de Big Five: olifant, leeuw, neushoorn, buffel en luipaard in een advertentie in 1975 van de Nederlandse Wapenhandelaar Dorhoutmees uit Biddinghuizen in het blad van de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging (KNJV). De kritiek op deze openlijke uitnodiging voor slachtpartijen op deze Big Five was heftig. En: de kritiek kwam van de leden van de jachtvereniging zelf. Ze maakten zich zorgen over hoe dit op hun met zorg opgepoetste imago zou reflecteren.

Vijf jaar later was de eindredactie van het jagersblad alle commotie blijkbaar alweer vergeten, want Diane Reizen mocht een ‘schitterende aanbieding’ plaatsen, geïllustreerd met ‘aanlokkelijke’ foto’s van stapels dode herten. Voor 9500 gulden werd de leden een reis naar Spanje aangeboden. In totaal vier dagen uit en thuis kon het afschot van 100 damherten en 100 edelherten worden gerealiseerd. Ook nu weer schieten de gruwelijke foto’s in het verkeerde keelgat van de jagersvereniging. En ook nu weer alleen omwille van de uitwerking op het gekoesterde imago, niet omdat de beelden zelf als schokkend werden ervaren.

De volgende vijf jaar wordt besteed aan een, met compromissen doorspekt, standpunt voor adverteren in het clubblad. Onder de titel “Adverteren in de Nederlandse Jager” publiceerde de KNJV in haar blad van 19 september 1985, nr. 19:

In advertenties waarin jachtreizen naar het buitenland worden aangeboden, mogen de te bejagen diersoorten en prijzen worden genoemd. Tenzij dit dieren zijn die voorkomen op de rode lijst van Union of Conservation of Nature and Natural resources

(IUCN) voor dat betreffende land. Waar het noemen van diersoorten essentieel is voor de advertentie dient duidelijk omschreven te worden op welke vergunning van welke regering dit afschot plaatsvindt.

Je zou hopen dat er met de tijd enige wijsheid komt. Voor jagers geldt dat toch echt niet.

Inmiddels zijn we in 1997 en houdt de KNJV een loterij om daarmee 750.000 gulden te verwerven voor een campagne tegen de Flora- en faunawet en voor het behoud van de jacht. Te winnen prijzen zijn naast een dubbelloops jachtgeweer ook heuse jachtreizen naar Zuid-Afrika van Nimrod Tours in Baarn en een drijfjacht op wilde zwijnen in Polen van H&B in Leimuiden. “Gespecialiseerd in jachtreizen over de hele wereld”. Jawel.

Een paar jaar verder. Zweitse Lulof, PR-functienaris van de KNJV aan

het woord in de Gelderlander van 3 juni 2002: “Oostbloklanden en Afrika zijn erg in trek. Negentig procent van de Nederlandse jagers heeft al eens in het buitenland gejaagd.”

Oostbloklanden en Afrika zijn in trek

Op haar besloten website knjvintranet.nl geeft de KNJV adviezen voor jacht in het buitenland. Met name over het vervoer van jachtwapens naar 21 landen, waaronder Afrikaanse landen en Canada, en over het reizen per vliegtuig met een jachtwapen. De KNJV maakt haar leden erop attent dat het bij het *Fire Arms Office* op het vliegveld in Johannesburg druk kan zijn met jagers uit de hele wereld die een permit aanvragen. De politie adviseert daarom zeker om in het geval van aansluitende vluchten ruim tijd hiervoor in te plannen. Zo'n 5 uur.

De KNJV-aansprakelijkheidsverzekering dekt voor heel Europa de schade die een jager tijdens een jacht berokkent aan derden. Voor slechts € 27,23 wordt de Europadekking uitgebreid naar werelddekking.

De KNJV in het jubileumnummer van 2004: *"De discussies zijn inmiddels geluwd"...."jachttoerisme is niet meer weg te denken uit de huidige tijd en de Nederlandse Jager bericht er regelmatig over".*

Die berichten bestaan dan vooral uit advertenties voor jachtreizen met vermelding van de websites van jachtreisfirma's. Die websites zijn na al die jaren opgegaan in de historie van het wereldwijde web, maar door uitvoerige documentatie van De Faunabescherming weten we dat er volop werd geadverteerd. In de Nederlandse Jager uit 2004 nr. 23 biedt www.intervier.com jacht aan op wolven en sneeuwhoenders. De Friese KNJV-WBE Dongeradielen doet op haar website www.wbed.nl een aanbeveling voor www.drivenhunt.com met drijfjachten in Afrika. Tekst in de colofon van de Nederlandse jager: *"Met het aanbieden van jachtadvertenties verklaren adverteerders van jachtreizen – aan de KNJV – dat de jacht plaatsvindt volgens de ter plaatse geldende wildbeheerplannen".* Met deze eis werd wel duidelijk wat de KNJV in deze landen onder beheer verstaat en daarmee wat men in Nederland moet verstaan onder de meegeschreven faunabeheerplannen. Zolang – corrupte – lokale autoriteiten maar vinden dat het geen stropen is en geld oplevert, is trofeeënjacht op elk denkbare dier-

soort mogelijk. Bijvoorbeeld in Zimbabwe waar president Mugabe de dienst uitmaakte. In de hele wereld zijn er nog steeds veel regeringsfunctionarissen die het doden van wildlife zonder scrupules exploiteren.

De KNJV schrijft in haar nummer 11 van 2007 de tekst: *"Jagen in het buitenland: het is een niet te stoppen ontwikkeling."* Steeds meer Nederlandse jachtaktehouders wagen de oversteek naar jachtavonturen in den vreemde. Ze worden onderdeel van jachtcombinaties in Duitsland, Engeland,

België, Schotland of nog verder weg. Of ze boeken een slachtreis bij het gestaag uitdijende clubje gespecialiseerde reisbureaus. De bestemmingen worden steeds exotischer. Je kunt

naar Estland, maar ook naar Canada, Groenland, Argentinië, Afrika of Mongolië.

In het vakantienummer 13/14 van de Nederlandse Jager van 17 juli 2008 staat vermeld dat bijna de helft van de 28.000 KNJV-leden ook in het buitenland jaagt. Daarvan beschikt 18% over een eigen jachtveld in het buitenland. Dit gaat alleen om Nederlanders. Tel daar de jagers in de hele EU bij op, dan kom je al snel aan miljoenen jagers die aan hun trekken moeten komen.

Kweekwild

Hoe blijft er dan nog wild over? Bekend feit is dat juist zogeheten 'kweekwild' wordt gefokt en vervolgens wordt uitgezet. Want anders valt er te weinig te schieten. Hoewel dit laatste in Europa is verboden, worden nog steeds van dit soort kweekwild-boeren ontmaskerd. Kweekwild omvatte in Europa veelal fazanten.¹ In Afrika worden bijvoorbeeld op grote schaal "wilde" dieren gekweekt, gefokt, om door trofeejagers te laten afknallen.

¹ Voor enkele links, zie faunabescherming.nl/argus2023-2. De meeste voorbeelden uit dit artikel kunt u zelf op het internet snel verifiëren.

Aanbod jachtreizen

We nemen een kijkje in het actuele online aanbod van jachtreizen.

Startpagina

De website jagen.nl (met een achtergrondfoto van een veld overleden hazen) staat bomvol met links naar georganiseerde jachtreizen naar vrijwel ieder land in de wereld. De KNVJ adverteert hier en het lijkt een soort startpagina voor jachtreizen. Met ook heel veel doorverwijzingen naar websites waar je de meest uiteenlopende jachtattributen kunt aanschaffen waarmee je 'goed uitgerust' op jachtreis kunt gaan.

Prijslijst

Op de website jachtadvertentie.nl staan links naar meer dan 35 jachtreisbureau's over 5 werelddelen, waaronder de Klein Bolayi Jachtlodge in Zuid-Afrika. Zie de prijslijst, dan weet je wat je neer moet tellen om de volgende dieren te mogen vermoorden.

Trofeeën

Na nog wat verder zoeken, stuiten we op de familie Schmets uit Gulpen, die een winkel/webshop in jachtartikelen beheert, maar ook Waidmann Jachtreizen. Volgens de beschrijving op hun website zijn zij echt een 'familie met hart voor beheer':

Wij zijn Frans en Barbara Schmets, we hebben twee zoons, Swen van 25 jaar en Dylan van 15 jaar. Frans stamt af uit een echt jagersgeslacht en jaagt zelf sinds de jaren 70. Swen bezit ook het jagersbloed en gaat regelmatig mee, zoals het er nu uitziet lijkt zelfs bij de kleinste spruit Dylan het jagen in het bloed te zitten. Wij zijn daarom dan ook bijzonder trots dat we onze kinderen iets hebben kunnen meegeven, wat eigenlijk vanzelfsprekend zou moeten zijn. De jagerstraditie en de liefde voor het beheer zal zich binnen dit gezin zeer zeker voortzetten.

Foto' met lachende beulen en hun slachtoffers

Even doorklikken op deze website en we stuiten wederom op foto's vol lachende beulen met hun slachtoffers. Ze bieden reizen naar Polen, speciaal voor trofeejacht. De

schietkeuze bestaat uit reewild, roodwild, zwartwild, moeflons, damwild, kaalwild, kleinwild, grof- en drukjacht. Zo bieden ze vier overnachtingen (drie dagen jagen) voor 660 euro (zonder reis en de alcohol moet je ook zelf betalen). Voor 290 euro mag je daar ongelimiteerd op reebokken schieten. Voor 1490 euro ga je vijf dagen naar de Łódź-regio, inclusief drie bokken schieten waarbij de trofee tot 300 gram weegt.

Hoofden van dieren aan je muur hangen is nog steeds niet verboden waardoor dit soort praktijken dus bestaan. Zouden jagers de hoofden van hun overleden jachthonden ook op een bordje (willen) spijkeren?

Blesbok	€ 420
Bosbok	€ 900
Boszwijn	€ 310
Duiker (kleine antilooop)	€ 310
Eland	€ 1.300
Impala	€ 290
Kudu	€ 900
Klipspringer	€ 1.000
Carakal	€ 450
Nyala	€ 1.600
Oryx	€ 800
Baviaan	€ 50
Rood Hartebeest	€ 800
Jakhals	€ 100
Steenbok	€ 500
Blauw Wildebeest	€ 760
Wrattenzijn	€ 290
Waterbok	€ 1.400
Zebra	€ 850
Civet	€ 250
Hyena	€ 450
Springbok	€ 550

Prijslijst Klein Bolayi Jachtlodge in Zuid-Afrika

Wolvenjacht

Spreek je een woordje over de grens dan zijn er onnoemelijk veel mogelijkheden om legaal de trekker over te halen met een levend wezen in het vizier. Een speciale oneervolle vermelding krijgt de wolvenjacht.

Via bookyourhunt.com/en/wolf-hunting-in-europe kan je voor 4600 euro 4 dagen wolven schieten in Macedonië. Voor een duizendje minder ga je 3 dagen op wolvenjacht in Estland en voor slechts 990 euro kan je daarvoor in Wit-Rusland terecht.

Ook in Bulgarije mag je het hele jaar door op de wolf jagen. De Bulgaarse site ultimate-hunting.net/game-animals/wolf/ vermeldt dat wolven zelden bij de drijfjacht worden waargenomen en dus alleen via lokken te grazen zijn te nemen. Volgens de site is het een van de moeilijkste trofeeën om te krijgen. Maar dan heb je ook wat...verschrikkelijks.

De redactie vond wolvenhuiden als vloermat te koop in o.a. Kazachstan en Bulgarije.

Jagers krijgen voor de jachttrofeeën in ieder geval een perverse prikkel van de internationale organisatie “*The International Council for Game and Wildlife Conservation*” (CIC). Baron Seger van Voorst tot Voorst, welbekend als directeur groenbeheer van het parkje op de Hoge Veluwe is er hoofd van de Nederlandse delegatie. Volgens de eigen website vinden ze het heel vervelend dat ‘Sommige organisaties en entiteiten proberen het werk van jagers te ondermijnen ten behoeve van de grotere samenleving’. Inderdaad knap lastig voor jagers dat ze deel uitmaken van een grotere samenleving. Zeker omdat deze hen niet gunstig gestemd is. In 2022 is gebleken dat we in Nederland met een grotere meerderheid vinden dat hun hobby onacceptabel is.

De CIC heeft een aantal initiatieven om dat beeld te kantelen of in ieder geval niet te versterken. Eén daarvan is het uitreiken aan medailles voor de mooiste jachttrofee. Jagers kunnen een bronzen, zilveren of gouden medaille krijgen. Leden kunnen via besloten veilingen op de website van de CIC hun jachttrofeeën ook aan elkaar slijten.

JACHT MET EEN SCALA AAN LOKMIDDELEN

De lol van de Nederlandse jagersman- of vrouw

Rita Stockmann

En de Nederlandse wetgever staat onder het mom van schadebestrijding in de praktijk perverse impulsen toe: het nutteloos en niet pijnvrij (bijna) doden van dieren. De Wet natuurbescherming staat er bomvol mee, ergo: schadebestrijding is voor dieren funest.

Nog niet zo lang geleden, bij de totstandkoming van de inmiddels afgeschafte Flora- en faunawet, presteerde VVD-er D.S. Tuijnman het om dieren klemmen de wet in te praten. Uiteindelijk mochten de jagers klemmen bezitten en verhandelen, maar niet gebruiken. Daarmee bond de wetgever de kat op het spek.

In de nieuwe Wet natuurbescherming blijken ook weer grote blinde vlekken te bestaan: ontstaan nadat de jagerslobby voor goedgebouwde politici wederom te geraffineerd bleek. Wat men vroeger stropen noemde is inmiddels onder de huidige wetgeving verheven tot schadebestrijding. Konijn, houtduif, kraai, kauw, Canadese gans en vos staan op de landelijke vrijstellingslijst en mogen het hele jaar door worden gedood, indien er aan landbouw en/of fauna binnen het werkgebied van de Wildbeheereenheid in het huidige of in de komende drie jaar op tenminste één perceel schade is of dreigt. Waartoe deze carte blanche leidt kunnen we zien op de sites van lieden die jachtartikelen verkopen.

Schadebestrijding, het toverwoord bij elke jachtpartij

Je hoeft alleen maar de omstreden 'duivencarrousel' in te toetsen en een scala aan lokattributen voor in het wild levende dieren tuimelt op outdoor gerelateerde websites van het scherm. Nog onlangs

werd een BOA van Staatsbosbeheer voor de Zuidwest-Veluwe betraapt met twee duivencarroussels en in het veld opgestelde plastic lokkraaien, nota bene tussen twee Natura 2000 gebieden in. Zogenaamd om een door weersomstandigheden platgeslagen perceel gerst te behoeden voor vogelschade. De duivencarrousel is niet het enige omstreden lokinstrument waarvan het gebruik al door de Hoge Raad rond 2008 ter discussie werd gesteld en door het Gerechtshof Benelux voor schadebestrijding werd verboden.

Maar Nederland trekt zich daar niets van aan. Op basis van de landelijke vrijstelling mogen mechanisch en elektronisch aangedreven lokvogels worden toegepast in het kader van schadebestrijding. En deze vrijstelling wordt op grote schaal misbruikt, doordat daarbovenop ook een ontheffing wordt verleend aan jagers om een scala aan lokinstrumenten in te zetten als er binnen het werkgebied van een wildbeheereenheid schade dreigt. Iedere jager van die wildbeheereenheid mag dan aan de slag. Snapt u het nog?

Het is geen wonder dat deze open invitatie van de wetgever om treiter- en dodingsmiddelen te mogen gebruiken tegen in het wild levende dieren in de jachtwereld met veel *waidmansheil* is ontvangen. Bij nage-

noeg alle te bejagen diersoorten blijkt het geweer alleen niet meer te voldoen en worden grove middelen ingezet.

Het arsenaal aan geweldsmiddelen tegen dieren

Naast duivencarroussels bestaan ook duivenflappers met afstandsbediening. Na bevestiging van een geschoten duif produceert deze flapper, aange-

voor wetgever en handhavers
nog veel werk aan de winkel

dreven door een batterij of accu een zeer natuurgelukkig vliegbeeld van een duif.

Heel apart is de *sillosocks* gemotoriseerde vliegende duif. Wilt u leven in de lokstal hebben? Voor 67

euro wordt de duif in realistische kleuren en met een degelijke motor, compleet met accu en snelheidsregelaar geleverd. Websites verkopen niet alleen voor gebruik in Nederland.

Een groothandel in outdoor equipment en jacht gerelateerde gebruiksartikelen in Westervoort verzendt over de hele wereld. De eigenaar maakt deel uit van het bestuur van wildbeheereenheid De Liemers.

Op tal van sites kunnen we lezen wat de mogelijkheden zijn voor de jager die buiten de gebaande route, in alle vroegte met geweer en knapzak de natuur op orde brengt.

Het huidige aanbod van alle mogelijke soorten elektronische lokmiddelen op internet is ongekend en behoeft bij voorrang wettelijke toetsing. Beginnen we met de veldinrichting om ganzen en kraaiachtigen te schieten. Een actiepakket ganzensoorten bevat in het algemeen 20 tot 40 plastic lokganzen, compleet met *windsocks* welke perfect passen in de meegeleverde lokkertas. *Windsocks* zijn speciale stokken, die snel bewegen door de wind en waarop de lokganzen worden bevestigd om overvliegende ganzen te verleiden om neer te strijken.

Verder in het aanbod lokkraaien, diepzwart en niet te onderscheiden van echte kraaien. Deze 'geflockte' kraaien geven geen reflecties door zon of regen. Er zijn tenminste 10 lokkraaien of meer nodig om grote aantrekkingskracht uit te oefenen op overvliegende soortgenoten. 'Het zal u verbazen hoe gemakkelijk de echte kraaien in uw lokbeeld vliegen', belooft de website.

Zelfs de reuk en het gehoor van dieren worden misbruikt

Jachtsites geven een inkijkje in de geurkeuken. Een veel gebruikt middel is Buchenholzteer. Het bevat een unieke, intense en langdurig blijvende geur van beukenhout en anijs. Bij uitstek geschikt om edelherten vanaf grote afstand te lokken. Maar ook andere in het wild levende dieren zijn de klos als ze het ruiken.

Geurstoffen om nagenoeg alle roofdierachtigen,

inclusief marters, te lokken zijn er legio. Een geurstof bestaande uit etherische oliën en de afscheidingsgeuren van vossen verhoogt de kansen om marters in kooien te lokken. 'Speciaal voor marters ontworpen',

luidt dan ook de aanbeveling.

Er zijn diverse lokfluiten voor o.a. herten, ook verkrijgbaar in elektronische versies met het getatel van de geweien van vechtende herten. De prijs van een lokfluit voor een burlend hert,

wildzwijn of wolf bedraagt 100 euro.

Ondanks de streng beschermde status van de wolf, zien we op het internet de wolf alvast als bejaagbaar gepresenteerd: 'Lokfluit met schreeuwend lam om wolf te schieten, uitverkocht.'

Nu het jagersgilde ook de elektronica heeft ontdekt, onttaardt het lokken van dieren in bizarre toepassingen. Het gaat al lang niet meer om bewakingscamera's om ongewenste pottenkijkers op afstand te houden. Men bedient zich van elektronische lokkers voor gans, eend, hert en predatoren, die per diersoort verschillende geluiden kunnen laten horen en een bereik kunnen hebben van 300 meter.

Waar de jagersman ook van droomt

Daarnaast bieden de sites een scala aan voor de natuur schadelijke bijproducten en hebbedingetjes, zoals groene gezichtsmaskers, bottenzagen en telescoopstokken om in holen te porren.

Nadat je je hert, zwijn of ree hebt geschoten kun je het verslepen met een wildsleepstrop van RVS met houten handvat. Om het vers geschoten wild een beetje netjes te etaleren heb je spreidhaken in de vorm van een klerenhangertje nodig. Het vervoer naar de keukentafel gaat tegenwoordig het liefst in stijl. Een prijzig 'Polaris jachtmobiel' met laadbak en opklapbare voorruit, groen met jachtprint, is niet alleen geliefd bij Staatsbosbeheer maar ook in jagerskring.

Ouderwetse stoof

Tot slot een wat zielig instrument om het jagersleed op de koude hoogzit, wat te verzachten: een heuse ouderwetse stoof. Maar dan een met waxinelichtjes in een soort metalen kistje. Te koop voor 50 euro. Het behoeft geen betoog dat er gezien het enorme aanbod aan wel of net niet verboden lokmiddelen hier voor de wetgever en voor de handhavers nog veel werk aan de winkel is.

Harry Voss en de nozems van het bos

Redactie

Kort na zijn vertrek uit de Apeldoornse gemeenteraad, waar hij de Partij voor de Dieren vertegenwoordigde, wist pensionado Harry Voss de beruchte zitplaats achter de geraniums moeiteloos te omzeilen. Die bewegingsarme flora moest het afleggen tegen de tot handelen oproepende fauna, want activisme gaat nou eenmaal nooit met pensioen. Al snel zag zijn, van een knipoog voorziene, zwijnensociëteit het levenslicht. Daarmee zette hij zijn lievelingsdier (dat de geuzennaam 'nozem van het bos' mag dragen) prominent in de spotlights. In het nieuwe jasje schreed Harry's natuurbeschermingsqueeste onverminderd voort.

Naast de wethouder van cultuur, prominenten uit faunabeschermingskringen en andere belangstellenden gaf ook toenmalig stadsdichter en oude bekende Aad van der Waal acte de présence tijdens de doop van de sociëteit. En hij kwam niet met lege handen. Zoals van een dichter verwacht mag worden trakteerde hij het publiek op gemakkelijke zwijnenpoëzie. En dat smaakte naar meer. Na de feestelijke doopplechtigheid (op 1 april 2018) volgden er dan ook met enige regelmaat pennenvruchten met betrekking tot de ruwharige bosbewoner. Op Harry's verzoek begon Aad begin 2023 een verhaal te weven rond een twintigtal zwijnengedichten. En dat resulteerde in het van rijm voorziene "Harry Voss en de nozems van het bos". Vanaf het sfeervolle voorwoord van Bibi Dumon Tak meandert het fraai geïllustreerde boekje tussen Harry's jeugd-

herinneringen, zijn activistische verrichtingen en fabelachtige correspondentie via talloze bospaadjes langs duurzaam engagement, een fantasievolle lezing en cowboys op de Veluwe uiteindelijk onafwendbaar richting jaarlijkse sluiting van het kroondomein (Harry's doorn in het oog). En (helaas) onvermijdbaar ligt over alle hoofdstukken de schaduw van de jager.

Het boek is 17 november jl. ten doop gehouden bij de ingang van het Kroondomein en schrijfster Bibi Dumon Tak heeft het eerste exemplaar in ontvangst genomen.

Het boek kost € 14,50 en is te bestellen via de site: zwijnensocieteit.nl of via mail: actie@fauna-bescherming.nl.

Met de Groene Burgemeester en de Beroepsactivist in het Kroondomein

Op een zwoele zomeravond eind augustus stralen de bossen van het Kroondomein. Wat een prachtige monumentale bomen staan hier!, zegt Xavier Guiomar, Burgemeester namens de Franse Groenen van de gemeente Chalo-Saint-Mars, gelegen vlak onder Parijs is onder de indruk.

Xavier is met zijn zoon vanuit Frankrijk naar mijn woonplaats Deventer komen fietsen. Het is een bezoek aan ons, zijn Nederlandse vrienden, maar ook een gelegenheid om met onze oude vriend en beroepsactivist Harry Voss de fenomenale Kroondomeinen te bezoeken en uitleg te krijgen over de jaarlijkse sluiting en de jacht in dit gebied. Hoe past de strijd tegen de jacht en voor dierenrechten eigenlijk in de groene agenda?

Ik ben sinds vele jaren bevriend met Xavier en ken hem als een echte Europeaan en als zeer politiek en maatschappelijk betrokken. Dit laatste bracht hem in 2020 ertoe op te gaan als kandidaat-burgemeester in zijn woonplaats namens *Europe-Ecologie Les Verts* zoals de Franse Groenen officieel heten. Dat het hem lukte om deze verkiezingen te winnen was een bijzondere prestatie: gemeenten tot in de verre omtrek worden traditioneel bestuurd door conservatieve burgemeesters.

Xavier ging na zijn verkiezing voortvarend aan de slag en na drie jaar zijn de wapenfeiten talrijk en tastbaar. De kantine van de kinderopvang en de lagere scholen serveren aan de kinderen een volledig biologisch menu, een kleine kruidenier is terug in de gemeente net als de *boulangerie* met brood van biologische ingrediënten van lokale boeren, elke avond gaat om 23.00 uur alle openbare verlichting uit. Er worden in de publieke groenstroken en op de begraafplaats geen bestrijdingsmiddelen meer gebruikt en er wordt nauwelijks nog gemaaid: bloemen en kruiden bloeien volop. Xavier hecht aan burgerschap en betreft schoolkinderen actief bij het nieuw leven inblazen van de herdenkingen rond de wereldoorlogen en de 14e juli. Het aantal woningen voor sociale huur is uitgebreid.

De Buit van Voss

Illustratie: Ineke van den Abeele
Tekst: Michel de Jonge

Maar de jacht? In Frankrijk is de jacht als privilege van de elite al sinds 1789 passé. Sindsdien is het voor een groot deel van de plattelandsbevolking een ritueel dat nauwelijks is weg te denken uit het leven met de natuur en de seizoenen. De jacht is aan strenge regels gebonden, maar het aantal soorten dieren dat mag worden bejaagd is het hoogst van de EU. Voor Xavier telt deze culturele context in zijn land zwaar, maar hij is erg benieuwd naar de situatie in het dichtbevolkte Nederland.

Harry neemt ons mee door zijn habitat en vertelt over de Veluwe, zijn strijd tegen de sluiting van de Kroondomeinen en tegen de jacht op zijn geliefde zwijnen. Hij vertelt over illegale praktijken van jagers en zijn acties voor de faunabescherming. Dat leidt bij Xavier tot veel nieuwe inzichten en een discussie over je rol als activist en als burgemeester.

Maar het mooiste is natuurlijk als de Nozems van het Woud hun neus laten zien om de verhalen kracht bij te zetten. En dat gebeurt op twee momenten, volkomen onverwacht. Voor ons, maar zeker ook voor de kinderen die ons op hun fietsen vol interesse en plezier volgen zijn het gouden momenten.

Benieuwd naar de Groene burgemeester? Je kan bij Xavier en zijn vrouw Laetitia logeren in hun historische herberg "Auberge des Alouettes" in Chalo-Saint-Mars.

Vogelvrij

Ellen Putman

De **fazant** (*Phasianus colchicus*) komt oorspronkelijk uit Azië en is in Europa door de Romeinen geïntroduceerd voor de jacht. *Ils sont fous, ces Romains!*

Nu zo'n ruim 1500 jaar later wordt er echter nog steeds voor de lol gejaagd op deze prachtige vogels. Samen met de wilde eend, houtduif, haas en konijn behoren ze tot de zogenaamde 'vrij bejaagbare soorten'. Voor de fazanthaan betekent dit dat hij vogelvrij is van 15 oktober – 31 januari en voor de fazanthen is dit van 15 oktober – 31 december. Een kwalijke zaak, want de fazant is een beschermde diersoort. Nog kwalijker is dat, al is het minder dan voorheen, er nog steeds fazanten illegaal gefokt worden om daarna uitgezet en doodgeschoten te worden. Dit terwijl artikel 3.34 lid 1 van de Wet natuurbescherming stelt dat het

verboden is om dieren in de vrije natuur uit te zetten. En vergeet de levendige handel in deze vogels niet, ook vaak illegaal. Zo werden er o.a. in Gelderland en Friesland dit jaar nog vogels in beslag genomen waarbij de handelaar de legaliteit niet kon aantonen.

Mocht u een dezer dagen fazanten in een groepje verdwaasd zien rondlopen, waarschijnlijk omdat ze gekweekt zijn en vervolgens uitgezet, dan kunt u dit melden bij de omgevingsdienst, regionale uitvoeringsdienst of NVWA.

Maar geniet bovenal van de mannelijke kleurenpracht of het goed gecamoufleerde vrouwtje en laat ze met rust.

illustratie: Wandalin van den Abeele

